

ПОЗИЦИЯ НА СВ. СИНОД НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА - БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ ПО ЗАКОНА ЗА ТРАНСПЛАНТАЦИЯ НА ОРГАНИ, ТЪКАНИ И КЛЕТКИ

Светата църква приема трансплантациите, както и всичко останало, свързано със здравето на човека и борбата му със смъртта, с особен интерес, разбиране и необходимата сериозност. Напълно разбира измерението на проблема, както и възможностите, които трансплантациите откриват и съответно огромния дълг на Църквата пред обществото, пред медицинската практика, пред реципиентите и пред евентуалните донори. В случая Църквата желае да се помогне на реципиента, но да не се забравя и за уважението към донора и той да не бъде подценяван.

Желанието на човека да разшири границите на земния си живот е благословено от Православната Църква, виждаща в това възможност за

покаяние, добри дела и духовно развитие, изпълнение на божествения призив “бъдете свети, защото Аз (Господ, Бог ваш) съм свет” (Лев. 11:44).

Мъдростта на Свещеното Писание ни учи, че човекът е “венецът на творението” – “образ и подобие” на божествената Личност, – и в изпълнение на своето предназначение той е връзката между Твореца и творението. Човекът е отражение на божественото, защото създанието говори за своя Създател. Най-съвършеният дар, даден в притежание на човека от безначалното и безгранично Битие, е неговата свобода. Свободата е независим акт на волеизявление, дарена на човека като духовно същество. Човешката личност притежава от самия Бог правото самостоятелно да насочва своята воля към приемане или отхвърляне на решения. Всичко, което засяга живота, смъртта и духовния образ на човека, предполага драговошно изразяване на индивидуална позиция.

Без свобода любовта не съществува, а “Бог е любов” (1 Иоан. 4:8).

Българската православна църква възприема донорството, и в проекция – трансплантациите, като изява на любов, като вид алтруизъм. Да обичаш означава безкористно и безрезервно себеотдаване, така както Всемогъщия по неизмеримата Си милост е изпълнил света с блага за всички – „Благ е Господ към всички, и Неговите щедрости са върху всичките Му дела” (Пс. 144:9). Донор означава “дарител”, събрат, който дарява не просто орган, а живот и надежда. Даряване означава осъзнато, ненасилствено и свободно взето решение. Да дариш означава да проявиш обич и съпричастие.

В човешката любов говори Всевишния.

Извън свободната воля решението никога не е автентично. Съгласието е неприкосновен акт на личността, израз на нейния индивидуален избор. Ето защо налагане господството на чужда воля, която “подразбира” личната, е недопустимо. В този случай “подразбиране” заявява интерес и Църквата го отхвърля като морално неприемливо, защото то опорочава съгласието. Извън съзнателното съгласие няма акт на даряване.

Църквата отстоява своето учение, че човекът е уникална и неповторима идентичност: психотелесна свързаност между вечната му душа и неговото тяло, а не просто биологична единица. Човекът не е предпоставка на себе си, неговото съществуване е дар от Бога. И въпреки че животът е даден на човека така, че той да притежава правото дори да го дари на своя ближен като саможертва пред Всемиловичия, човешката душа и човешкото тяло

принадлежат единствено на самия човек и на Бога.

Българската православна църква не приема, че незаявеният отказ трябва да се тълкува като съгласие, защото липсата на отказ, освен на възможно съгласие, може да се дължи и на множество други причини – като неинформираност, липса на възможност за волеизява, не на последно място – липса на взето решение.

За приемането на трансплантациите от Църквата, са налице три основни положения:

1. Църквата съзнава хуманния си дълг спрямо реципиента, който иска да живее, но себе си съзира по-скоро в ролята на защитник на донора, комуто следва да се запази възможността на свободен избор, т. е. свободно да избере дали да стане такъв и да даде от себе си. Църквата по никаква причина или повод няма да пожертва дължимото уважение към донора заради нужда от оцеляване на реципиента. Защото тук целта следва да е доброволното дарение от страна на донора, а не удължаването живота на реципиента на всяка цена. Реципиентът приема само тленен орган от смъртно тяло, докато донорът дарява, движен от своята душа, която е безсмъртна. С колкото душата е по-висшестояща от тялото, с толкова духовната полза на донора е по-голяма от тази на биологичната изгода на реципиента, защото “по-блажено е да се дава, нежели да се взима” (Деян. ап. 20:35);

2. При даряването на орган задължително трябва да се взима “съзнателното съгласие” на донора, т. е. донорът трябва да осъзнава действието си или, ако по някаква причина е изпаднал в мозъчна смърт, свободно и не по принуда да е изявил съгласие за взимането на органите му. Донорът трябва винаги да е дарител;

3. Църквата може да приеме трансплантациите единствено като изява на обич, взаимност, или на саможертвен порив, на освобождаване от мрежите на егоизма. Но Тя няма никога да ги приеме, ако те са изражение на алчността и користолюбieto, отчуждаващи дарителя от самото му дарение.

По отношение на мозъчната смърт се изисква да се гарантира точното спазване на международно приетите критерии за диагностициране на мозъчната смърт.

Затова е необходимо:

1. Достоверно и ясно констатиране на причините за мозъчната смърт;
2. Потвърждаването на мозъчната смърт да се извършва на основата на съществуващи клинични, инструментални и лабораторни критерии от експертна комисия, която да не е в никаква зависимост от екипите за трансплантации;

Като се има предвид всичко гореизложено, следва, че даряването на органи от донори в мозъчна смърт, както и трезвото и съзнателно съгласие на здрав човек да дари свой орган на страдащ свой събрат, като акт на алтруизъм и обич е в съгласие с учението и мнението на нашата Църква.

Резервираността на Църквата

Църквата е длъжна да защитава донорската институция, нейната практика и свързаните с нея лица, от всяко евентуално оскверняване, принудителна диагноза или прибързаност в спазването на критериите за мозъчна смърт, комерсиализация или сделка, от какъвто и да било вид по отношение даряването на органи, избор на реципиенти на основата на расистки критерии, нарушаване реда за чакане на подходящ донор и т. н.

Заклучение

Българската православна църква - Българска патриаршия дава благословение за извършване на трансплантациите при изпълнение на следните условия:

1. Строго и регламентирано спазване на фундаменталните биоетични принципи;
2. Установяването на мозъчната смърт да се извършва по строго определени клинични критерии, чрез високоспециализирани инструментални изследвания /ангиография, ЯМР и др. методи/ от абсолютно независима /външна/ комисия. Понастоящем, законът и наредбите в Република България допускат диагностицирането на мозъчна смърт и без осъществяването на инструментални доказателствени изследвания, което църквата не би могла да приеме;
3. Писмено информирано съгласие /волеизявление/ от донора и близките му /кои органи, клетки и тъкани да бъдат взети при евентуална мозъчна смърт/, а не презумпция за повсеместно съгласие с донорството;

4. Необходимо е целият клиничен процес на трансплантацията да се координира и осъществява от утвърдени национални трансплантационни болнични центрове, които да имат доверието на обществото и да гарантират по възможно най-добър начин изпълнението на процедурата по установяване на мозъчна смърт и цялостните права на донора, както и да гарантират постигането на най-високи нива на успеваемост на процедурата по трансплантация, в интерес на реципиента;

5. Българската православна църква - Българска патриаршия си запазва правото да промени своята позиция, при промяна в законодателството и закона за трансплантациите.

bg-patriarshia.bg